

Nr 50.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reglering av vissa sjöar inom Indalsälvens regleringsområde; given Stockholms slott den 18 oktober 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 oktober 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson:

I skrivelse den 2 september 1940 har *vattenfallsstyrelsen* hemställt, att styrelsen måtte bemyndigas deltaga i reglering av sjöarna Näckten, Storrensjön, Juveln, Anjan och Kallsjön inom Indalsälvens flodområde samt att erforderliga medel för bestridande av kronans kostnader för dylikt deltagande måtte ställas till styrelsens förfogande.

Styrelsen erinrar till en början om att lagen den 20 oktober 1939 med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering (nr 732) möjlig-

Bihang till urtima riksdagens protokoll 1940. 1 saml. Nr 50.

2071 40

gjorde ett snabbt genomförande av provisoriska sjöregleringar. Den ökning av den medelst vattenkraft producerade energimängden, som erhöles genom dylika sjöregleringar, medförde en motsvarande minskning i behovet av den med ångkraft alstrade energin och sålunda av bränsleåtgången därför.

Styrelsen anför härnäst, att kraftverken vid Indalsälven komme att producera ungefär en fjärdedel av landets kraftbehov, när de nu pågående utbyggnaderna i älven bleve färdiga, vilket beräknades ske inom den närmaste tiden. En reglering av sjöarna inom Indalsälvens flodområde finge därför särskilt stor betydelse för kraftförsörjningen inom landet. Vid undersökningar, som utförts av Indalsälvens regleringsförening, hade det visat sig möjligt att genom omedelbar reglering av sjöarna Näckten, Storrensjön, Juveln, Anjan och Kallsjön vinna cirka 40 miljoner kilowattimmar under år 1940/41 och — på grund av tillkommande utbyggnader — ungefär dubbla beloppet per år under de följande åren. Kostnaden per kilowattimme bleve synnerligen låg, nämligen ungefär 0,25 öre per kilowattimme. Dessa regleringsföretag hade därför igångsatts och före 1940 års vårflod fullbordats i sådan utsträckning, att magasinen delvis kunnat fyllas.

När regleringsföreningen i början av innevarande år, fortsätter styrelsen, tagit itu med de nya regleringsarbetena, hade det varit uppenbart, att de borde utföras snarast möjligt, men det hade icke varit fullt klart, vilken omfattning de skulle erhålla och huru stor kostnaden skulle bli. Det hade ävenledes varit oklart, huruvida de skulle verkställas med provisoriska eller permanenta anordningar. I förra fallet hade kostnaderna för vattenfallsstyrelsens del bort utgå av driftmedel. Av dessa anledningar hade anslag för ifrågavarande regleringar icke tidigare begärts. Det hade emellertid numera visat sig lämpligt att i relativt stor utsträckning utföra permanenta anordningar, användbara för de fortsatta framtida regleringar, som regleringsföreningen avsåg att genomföra.

Den på vattenfallsstyrelsen såsom ägare till kraftstationen vid Stadsforsen med hänsyn till båtnaden fallande slutliga kostnadsandelen är beräknad till 500,000 kronor. Därav avser ett belopp av 450,000 kronor permanenta anordningar. Denna kostnad anser vattenfallsstyrelsen böra täckas med anslagsmedel, under det att ett belopp av 50,000 kronor såsom avseende provisoriska anläggningar, vilka få användning endast under de närmaste åren, bör utgå av driftmedel. Under budgetåret 1940/41 blir den på styrelsen fallande kostnadsandelen emellertid större, nämligen cirka 980,000 kronor, därför att regleringarna då, innan pågående andra utbyggnader blivit färdiga, nyttiggöras proportionsvis mera i stadsforsstationen. Skillnadsbeloppet, 480,000 kronor, kommer, upplyser vattenfallsstyrelsen, att återbetalas till huvudsaklig del under budgetåret 1941/42 och återstoden under budgetåret 1942/43. Styrelsen anser det därför önskvärt, att detta belopp förskottas medelst förnyelsefondsmedel.

Vattenfallsstyrelsen hemställer, dels att bemyndigande måtte utverkas för styrelsen att delta i reglering av sjöarna Näckten, Storrensjön, Juveln, Anjan och Kallsjön inom Indalsälvens flodområde, dels att ett reservations-

anslag av 450,000 kronor till regleringen av nämnda sjöar måtte äskas av 1940 års urtima riksdag, *dels ock* att styrelsen måtte bemyndigas ej mindre disponera 50,000 kronor av driftmedel för bestridande av återstoden av styrelsens definitiva andel i kostnaderna för nämnda sjöars reglering än även att medelst likvida medel, som uppstått genom avsättning till statens vattenfallsverks förnyelsefonder, förskottera överskjutande del av den preliminärt på styrelsen fallande kostnaden för regleringarna.

Riksräkenskapsverket, som den 9 oktober 1940 avgivit utlåtande över framställningen i vad avser det föreslagna sättet för finansieringen av kostnaderna för kronans deltagande i vattenregleringen, har icke funnit anledning till erinran däremot.

Tillgången å den genom vattenkraft alstrade elektriska energien har sedan relativt lång tid tillbaka icke motsvarat efterfrågan på elektrisk kraft. Skillnaden har därför måst utfyllas genom kraftleveranser från, bland annat, den med kol drivna ångkraftstationen i Västerås. Särskilt under nu rådande förhållanden med viss brist å kolbränsle är det därför angeläget att utvinna ytterligare energi ur landets vattenkrafttillgångar. Den i början av innevarande år påbörjade regleringen av sjöarna Näckten, Storrensjön, Juveln, Anjan och Kallsjön i Indalsälvens flodsystem ingår som ett led i strävandena att öka energitillgången.

Departement-
chefen.

Av vattenfallsstyrelsens redogörelse i ärendet framgår, att avsevärda energitillskott skulle vinnas genom regleringarna och att kostnaden härför, räknad per kilowattimme, skulle bliva fördelaktig. Regleringarna synas därför böra fullföljas och givas permanent karaktär i den omfattning, som regleringsföreningen förutsatt. Den å kronan omedelbart belöpande kostnaden för regleringarna är beräknad till 980,000 kronor. Av detta belopp komma emellertid under de närmaste åren 480,000 kronor att återbäras till kronan såsom belöpande å pågående men ännu ej färdiga, andra än kronan tillhöriga utbyggnader i Indalsälven. Vattenfallsstyrelsens förslag i fråga om finansieringen av det förenämnda beloppet å 980,000 kronor, vilket lämnats utan erinran av riksräkenskapsverket, vill jag biträda.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t medgiva vattenfallsstyrelsen att å kronans vägnar deltaga i de i det föregående omnämnda regleringarna av sjöarna Näckten, Storrensjön, Juveln, Anjan och Kallsjön inom Indalsälvens flodområde;

dels till *Reglering av sjöarna Näckten, Storrensjön, Juveln, Anjan och Kallsjön* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41, å kapitalbudgeten under rubrik Statens affärsverksfonder, Statens vattenfallsverk, anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 450,000;

dels ock medgiva att för ifrågavarande regleringsföretag må disponeras ej mindre av statens vattenfallsverks driftmedel

50,000 kronor än även av till vattenfallsstyrelsens förfogande stående likvida medel, som uppstått genom avsättningar till statens vattenfallsverks förnyelsefond, det belopp, som erfordras för att förskottera den å kronan preliminärt belöpande andelen i de kostnader för regleringarna, vilka ägarna till ännu ej färdigställda kraftanläggningar i Indalsälven äro skyldiga utgiva i den mån anläggningarna tagas i bruk.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.